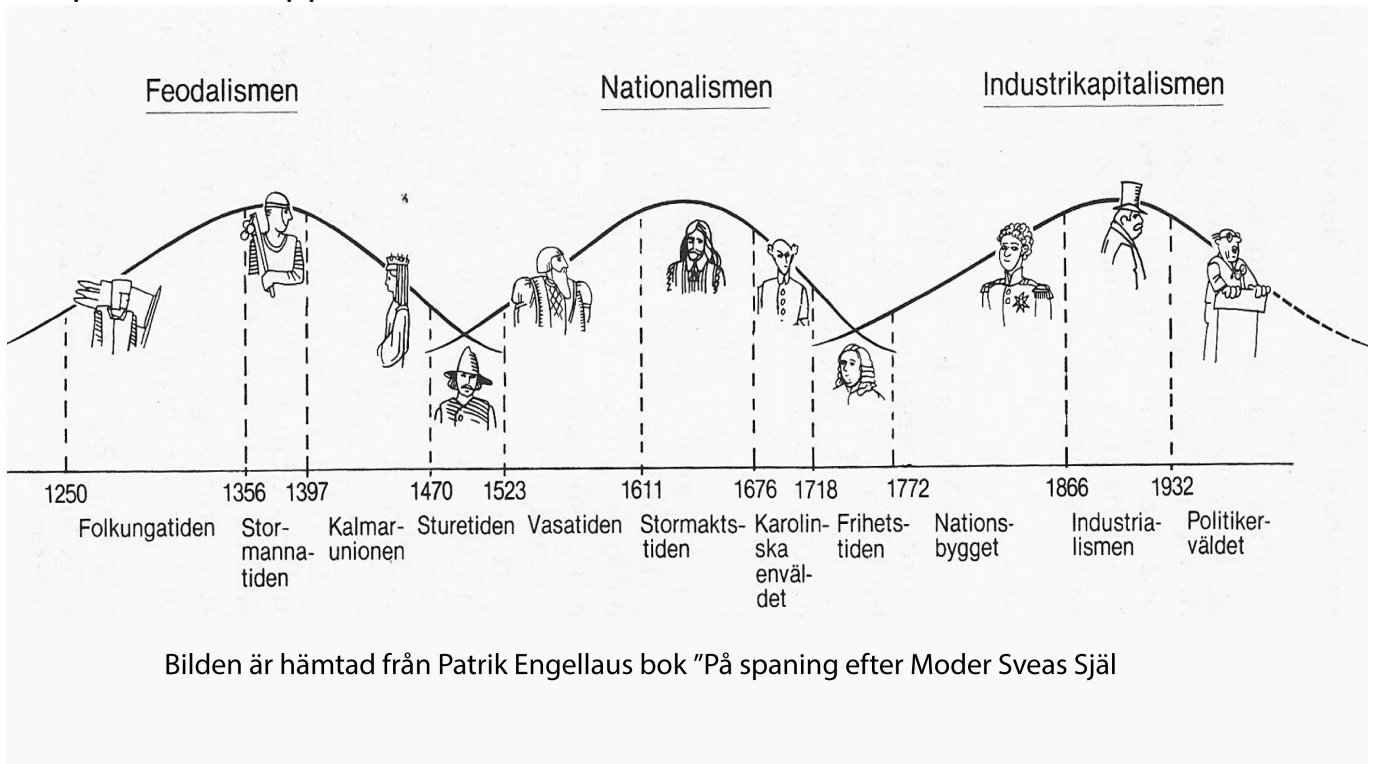

Desperation, hopplöshet och intellektuellt mörker

Janne Josefsson har i två uppföljande reportage i TV försökt ställa makthavare till svars för försumligheter för mer än tjugo år sedan. Det ena reportaget handlade om kriminaliteten i Bergsjön och det andra om nedläggningen av Viskafors gummifabrik och Findus i Bjuv. Två nedläggningar som tog död på hela samhällen.

Ingen av de intervjuade makthavarna kände sig skyldig till att ha bidragit till utvecklingen trots att den var och är en logisk följd av hur man resonerade på den tiden. När vi i dag engagerar oss i liknande frågor som exempelvis glesbygdsproblematiken och klimatet möts vi av liknande desperation, hopplöshet och intellektuellt mörker som då. Kan vi på samma sätt som då, låta utvecklingen ha sin gång? Det verkar så från våra möten. Alla fegar ur. Hur kan detta komma sig? Jag hävdar att detta är en kulturell fråga. Vi har fastnat i en föreställningsvärld – ett paradigm – som vi inte tar oss ur. Kampen står mellan de som vill hålla oss kvar i detta och flytta oss än mer tillbaka och de som nu förvirrat söker alternativa lösningar.

En medlem i vårt nätverk, Per Thorsell, presenterade på ett möte 2012 tanken att vi befann oss i en sökperiod mellan två paradigm. Den uppgift, som låg framför oss som mänsklighet, var att finna ett mer konstruktivt sätt för vår samvaro än den vi till dess vant oss vid. [Jag skrev om detta i en blogg i juli 2017](#). Detta har därefter varit ett av de temata jag och Monica Hane arbetat vidare med.

Begreppet kultur kan tolkas på många olika sätt. Oftast menar man utövandet av de sköna konsterna eller bevarandet av föremål från förr. Genom mitt arbete med organisationsfrågor har jag emellertid fått en antropologisk syn på kultur. Inom ramen för detta perspektiv anses att varje kultur byggs upp och hålls samman av ett symbolspråk och ett språkspel.¹

Detta inbyggda språk gör att vissa budskap kan sändas och vissa teman kan behandlas inom ramen för kulturen, medan andra inte kan det. Detta leder i sin tur till en normbildning inom kulturen som dess medlemmar måste följa och som skiljer deras kultur från andra kulturer. Denna normbildning upprätthålls och förmedlas av betydelsefulla agenter i kulturen. Detta är ett skäl till att de makthavare och specialister Janne Josefsson intervjuade är oförmögna att – och inte ens nu efteråt – se konsekvenserna av sitt eget agerande. De har gjort vad som enligt kulturen krävts av dem. Det skrämmande är att just så motiverar dagens makthavare sitt handlande – de kan inte göra annat än... Därmed rullar utvecklingen på mot katastrofen med full kraft.

Bilden som Patrik Engellau presenterar är intressant och kan tolkas på flera olika sätt. Det jag upplever grundläggande är hur och varför ett skifte uppträder. Skälet till detta är enkelt att förstå utifrån mina resonemang om dagens desperation, hopplöshet och intellektuella mörker. Under goda tider, det vill säga då kultur och verklighet samspekar, stödjer kulturen och de makthavare som ingår i den det mänskliga framsteget. Med tiden förändras verkligheten och det som tidigare hade betydelse har det inte längre.

Makten korrumpas. Den spelar falskt. Den förmår inte längre hantera de problem som medborgare och andra drabbas av. Den blir egoistisk och egensinnig och tänker bara på att skydda egna fördelar. Får den fortsätta att agera som den gör så driver samhället mot katastrof. Så var fallet under 30-talet. Den auktoritära eran drev mänskligheten in i förödande krig och mänskligt lidande. Det kan hända igen om vi inte finner vägar ut ur den kultur som vi nu är fångna i och som vi vantrivs i.

Medlet att ta sig ur denna situation är samtal. Men då inte vilka samtal som helst utan samtal som bryter desperationen, hopplösheten och det intellektuella mörkret. Hur angelägna Janne Josefssons reportage än är så är det INTE denna typ av samtal och presentationer vi letar efter. De förstärker

¹ Från Wikipedia: Ordet **kultur** kommer från latinets *cultura* som betyder ungefär "bearbetning", "odling" och "bildning" och som i sin tur härstammar från *colo* "odla". Begreppet har fått en väldigt vid betydelse och avser i vid bemärkelse all mänsklig aktivitet. Kultur har dock främst två betydelser: *andlig (konstnärlig) odling* eller *socialt överförda levnadsmönster*. Inom kulturgeografi används den bredare betydelsen som all mänsklig aktivitet. Den ursprungliga betydelsen "odling" förekommer i till exempel bakteriekultur.

Kultur definieras även som livsmönster till exempel språk, konst, värderingar och institutioner hos en population som överförs socialt från generation till generation. Kultur har kallats "levnadssättet hos ett helt samhälle". Som sådant inkluderar det beteendemönster, seder, klädsel, religion, ritualer, lekar, normer för lagar och moraliska system, liksom trossystem och konstarterna. Kultur refererar ofta till en universell mänsklig kapacitet för att klassificera och kommunicera erfarenheter materiellt och symboliskt. Den höga kulturella förmågan har betraktats som en definierande egenskap hos människan.

bara de negativa känslor som hindrar ett konstruktivt samtal. Vi har därför gett denna typ av samtal ett annat namn. Vi har kallat dem zamtal med "z". I kommande bloggar kommer jag att dela med mig av våra erfarenheter av dessa.